

1902.
december 6

A MI LAPUNK

10-ik sz.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 4 korona.

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési ár:
Félévre . . . 2 korona.

Felelős szerkesztő: Babós Elek. — Társ szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.

Szerkesztőség:
Szeged, Csekonics-utca 1.,
ahová a kéziratok küldendők.

Lap-bizottság:
Regdon Sándor
építész.
Brauswetter Ottó
óra-yáros.

Páffy Dániel
vasöntöde és gépgyáros.
Braun János
hangszer készítő.

Kiadóhivatal:
Szeged, Kárasz-utca 7-ik szám.
(Braun János hangszerkészítő),
ahová a pénzek küldendők.

HETI NAPTÁR.

1902. december 7-től 13-ig. (Az évnek 49. hete.)

December	7.	Vasárnap:	Ambrus
	8.	Hétfő:	Mária sz. fog.
	9.	Kedd:	Leokádia
	10.	Szerda:	Melkiades
	11.	Csütörtök:	Damaz püspök
	12.	Péntek:	Szinesz
	13.	Szombat:	Luczia szüz.

Ipartestületek szövetsége.

A nagyváradi iparos-nagygyűlés kiküldött egy bizottságot, melynek feladatává tétetett, hogy a javasolt ipartestületek szövetségéhez szükséges előmunkálatokat megejtse, az ország ipartestületeit a szövetségbe való belépésre serkentse s ennek meglőrténte után a megalakulást mondja ki.

A nagygyűlés részéről vett eme utasításnak a kiküldött bizottság eleget tett. Felhívta az ipartestületeket és a kamarákat a szövetségbe való belépésre és óhajtandónak veleményezte, hogy a nevezett testületek még ez év befejezte előtt nyilatkozzanak, mivel már a reánk következő évnek első napjától kezdve a megalakított „Ipartestületek Szövetsége“ állandó működését megkezdeni óhajtja.

A szövetség feladatai a következők:

a) az ipartestületeknek oly központul szolgálni, mely az ipar terén közös, de általuk szűkebb hatáskörüknel fogva alig érvényesíthető érdekeiket közvetíti és elősegíti;

b) oda működni, hogy a hazai kézműipar fejlődését gátló akadályok elháríttassanak, a hazai ipart érdeklő országos és hatósági intézkedéseknel az ipartestületek és így a kézműiparosság befolyása biztosíttassék;

c) az iparosok sorsának javítását célzó intézményeket létesíteni.

Bizony silány, semmit sem ígérő munkarend!

Bármennyire ellenszenvvel viseltettek iparosaink a kereskedelmi és iparkamarai intézmény iránt csak két évtizeddel is ezelőtt. — ma oly védbástyái ezek az iparosoknak, hogy önmaguk ellen vétenének, ha megzondolatlanul tőlük *egy újabb hatóságot alkotnának* és ez által már tűzpróbát kiállott, minden irányban feladatuk magaslatán álló és közbecsülésnek örvendő kereskedelmi és iparkamarákat megszegyenítenék.

Igenis, önmagunk lealacsonyítása volna az csak, ha hivatlan prókátorokra biznók sorsukat és megszegyenítő volna a kamarákra, mivel egy hason czélú új szövetség alkotásával csak arról tanuskodnánk, hogy a kamarák eddigi gyámoltalansága — a mi pedig nem áll — indíthatott minket arra, hogy erőnkön tuli áldozatok árán is általunk nem ismert egyéneket ruházzunk fel oly bizalmi tisztségekkel, *melyekre szükségünk nincs*, de a kik a valószínűség legcsekélyebb árnyékával sem volnának képesek ügyeinket jobban előmozdítani, mint a már fenálló iparkamarai intézmény.

Mi rendíthetetlen hivei vagyunk a tömörülés, a szövetkezés eszméjének. Hisz ma abban a korban élünk, hogy bármit akarjunk, azt csakis az egymással érintkezés, a kölcsönös bizalom és az érdekesoportok összetartásával, a vállvetett szilárd és becsületes munkálkodással érhetjük el.

De vigyáznunk kell, hogy mily czélből szövetkezünk?

Nem akarjuk állítani, hogy azon férfiak, a kikben az ipartestületek szövetségének eszméje megfogamzott, nincsenek a legjobb akarattól áthatva, hisz a vezérférfiak mindannyian köztisztelnek örvendenek és feltetelezzük róluk, hogy nem fogadnak magok mellé bizalmukra érdemtelenekeket csak azért, hogy az előbbiekebe fektetett bizalom révén az iparosok görnyedező hátán a stréberek magasabb polczra emelkedjenek, de a szóbanforgó szövetséget az iparosokra inkább károsnak, mint hasznosnak tekintjük.

Ha nem a tiszta és belső érzelmünk sugal-

Kérjük az előfizetési díjak szives beküldését.

laná a fenti sorokat tollunkba, ha nem azon kötelességérzet parancsolná nyíltan kimondani véleményünket, a mely feladatunkká lón, a midőn hazánk iparosai érdekeinek megvédésére szövetkezve: „A Mi Lapunk“-at tetemes áldozatok árán megindítottuk, úgy talán mi is csatlakoznánk azokhoz, a kiknek érdekeik esetleg megkövetelik ezen létesítendő új nyűgöt az iparosság nyakára rakni; ámde, legmélyebb tisztelettel legyen mondva, nem akarjuk és soha sem fogjuk sem egyesek, sem testületek vagy bármily néven nevezendő intézményeknek szekerét tolni, *ha nem vagyunk belsőleg meggyőződve arról, hogy azzal hazánk összes iparosainak érdekeit is előmozdithatjuk.*

És — sajnos — ép az általunk keresett biztosítékot vagyunk képtelenek fellelni az „Ipartestületek Szövetsége“ által kibocsájtott — — hogy is mondjuk csak? — — ígéretekben!

Nincs azokban semmi olyan, a mi az iparosság zömének szükséges; mert hisz, ha tényleg előfordulhat a 700,000 iparostársaink közt az eset, hogy igénybe venné a szövetséget valaki, meglehet, jó szolgálatot tenne közbenjárásával egyik-másiknak ügyében, de ez oly elenyésző csekélység azon közterhekkkel szemben, mint a minőket egy ilyen intézmény igényel, hogy még egy nyomtatott i betűnek festékértékével sem áll arányban és nem értünk el vele egyebet, mint-hogy oly nyűgöt vettünk nyakunkba, melyet onnét soha többé le nem rázhatunk, de mely — körülvéve benfentesei által — „okkal“, „móddal“, „szabályszerűen“ és „törvényesen“ a legszegényebb iparostársainknak hozzájárulásával, anyagi megterhelésével, felettünk uralkodni fog.

Hálával adózunk minden irányunkban kifejtendő jóakarattért, ámde nem akarjuk azt oly méregdrágán megfizetni, még kevésbé megfizettetni azon szegény iparosokkal, a kiknek az ipartestületi díjak lefizetése is nehezükre esik. S ha, a miben kételkedni ezideig nincs okunk — komolyan azon vannak azon intézők, a kik az iparosok apostolaiként szeretnek és akarnak ténykedni, úgy ne azon törjék a fejüket, hogy hangzatos — de szerintünk nem sokat érő egyesületeket alkossanak a szegény iparosság rovására, hanem alkossanak oly intézményeket, a melyektől még a gyanu is távol áll, hogy azok mögött előre nem látott célok lappanganak.

Azt hogy mire van százsorta, ezerszer nagyobb szükségünk, mint az ipartestületek szövetségére, azt kifejtettük bemutató számainkban!

Mi nem ragaszkodunk ahoz, hogy mert mi pendítettük meg az eszmét, a kivitel dicsősége is a miénk legyen. — Legtávolabbról sem leszünk megsértve, ha átveszik az eszmét tőlünk és folytatják azt a megvalósulás és tökéletességig. Lelki örömünkre fog szolgálni, ha mint köz-katonák előmozdithatjuk az általunk óhajtott célunk megvalósítását, mert ha ilyen célhoz még a legszegényebb iparostársunk is hozzá-

járul vagy hozzájárulni köteleztetik, az nem okozna sem nekünk és bizonyára a legszegényebb iparostársunknak sem fájdalmat, mert ép ő róluk, az ő gyermekeikről vagy árváikról történnék felebaráti szeretetből emberséges gondoskodás.

Am tegyünk csak ezek után egy kis számvetést.

Ha jól tudjuk, a szövetségi iroda fentartási költségeihez az ipartestületi tagok fejenként csak 10 kr-ral járulnának. Igaz, hogy ezen 10 kr — ha sok egyéb kiadásai nem volnának az iparosnak — még a legszegényebbnél is nélkülözhető volna egy hosszú éven át. Mi az, 10 kr?! Semmi! De mégis rettentő, mondhatnók szédítő nagy összeg akkor, a midőn azt majdnem 700,000 ember fizeti. Így azonban a 10 kr nem 10 kr többé, hanem 7,000,000 kr, vagyis koronákban mondva évi 140,000 korona.

Már egymagában a számszerint kimutatott összeg is ijesztő nagy, de hol vannak még azon anyagi kötelezettségek, amelyeket az „Ipartestületek Szövetsége“ az ipartestületektől és kereskedelmi és iparkamaráktól, mint erkölcsi testületektől követel! Ez is 20—25,000 koronára tehető összeget képvisel! Egybevetve tehát ezen tételeket, azok összesen *másfél százezer koronát meghaladó évi jövedelmet biztosítanak az Ipartestületek Szövetségének*, ha hazánk összes iparosai, ipartestületei és kereskedelmi és iparkamarái a szövetség oltalmazó szárnyai alá helyezkednek.

De hátra vannak még az iparos-egyletek és szövetkezetek, a melyek úgy látszik oltalom nélkül maradnának és a kikről nincs egyetlen egy szócskával sem említés téve s jöllehet ezeket csak később óhajtják keblükbe fogadni.

És ép a mint nem vagyunk oly vérmes reményűek, hogy elhigyjük azt, miszerint a fenti szédítő összegnek *századrésze* is egybe fog gyűlni *önként* jelentkezőktől, hisszük és reméljük, hogy az általunk hangoztatott célok megvalósításához még a legszegényebb iparos is meghozza az áldozatot még akkor is, ha a reá eső — és mivel itt már igazán kizárólag az ő érdekét védő intézményről lévén szó — ez esetben már igazán csekély összeget a szájától kellene megvonnia.

Változtassák át tehát a szövetség céljait az általunk az élet tapasztalataiból merített irányban; törekedjenek odafönt arra, hogy az iparosságának áldozatkészségeért vett hozzájárulási kötelezettségei ellenében az iparos nemzedék érdekében működjenek, fejlesszék hazánk ipar-ügyét s magát az ipart nemcsak a tanulók erkölcsös nevelésével és megjutalmazásával, hanem az arra érdemeseknek segélyezésével is; ne engedjük lesülyedni elszegényedett iparostársaink gyermekeit és árváit, neveljük őket hazafias szellemben közakarattal jó honpolgárokká, az államnak támaszaivá, a családnak kenyérkeresőjévé — úgy fáradtsági díjait bi-

zonyára soha sem fogja szemökre vetni senki; de így nagyon téves uton haladnak, mert szembe-tűnően előnyomul azon — jóllehet alaptalan és nem igazságos hiedelem, hogy nem az iparosokon, hanem az iparosok rovásán másokon óhajtanak segíteni, a mit csak akkor nem lehetne megszólalni, ha törekvéseikkel nem épen egy szegény, amugy is eléggé igán lévő osztályt óhajtanak pár garasaik ellenében érdekközösségbe vonni.

Meg vagyunk győződve róla, hogy: a meny-nyiben a tervezett szövetség az általunk elérni célzott törekvéssel kibővített és a nemes, felebaráti, honpolgári kötelességek teljesítésének mezejére lép, az iparosság kész örömmel és hálással fog majd hiva lenni a szövetségnek és áldani fogja az utókor elődeit és ezek vezéreit.

K.

Észrevételek az ipartestületek orsz. szövetségéről.

Közvetett uton, csak most jutott tudomásunkra, hogy megalakult a czimünkben foglalt szövetség, mert szerény lapunkat arról értesíteni nem tartották érdemesnek. Sajnáljuk, hogy csak most s most is a szegedi ipartestület szivességéből jutottunk hozzá az országos központ által az ipartestületek és kereskedelmi kamaráknak megküldött *kész* alapszabályokhoz és a belépést rövid határidőhöz kötött körlevélhez, s így kissé elkésve szólhatunk az ügyhöz, de még elég korán arra, hogy a még eddig belépésre nem jelentkezett testületeknek alkalmuk legyen a belépés fölött gondolkodni, mert nagyon megfontolandó ez elhatározásuk.

Ugy tudjuk, hogy az eszmének felvetője az aradi kamarának titkára volt, ki megbízatást nyert, hogy a nagyváradi országos gyűlésre tervezetet dolgozzon ki; ugyan ő volt az is, a ki aztán azon meglepetésben részesítette a gyűlést, hogy megbízatásának ellejtett eleget tenni, mi által az országos gyűlés kényszerhelyzetbe jutván, úgy segített a dolgon, hogy egy bizottságot küldött ki, a mely a gyűlés tartama alatt, sebtében dolgozzon ki szabályzatot, melyet a gyűlés elfogadva, a végrehajtással a központot bizta meg.

Ez a gyors munka meg is látszik rajta.

Az országos gyűlés — bizva a tervezőkben s a végrehajtással megbízottakban — minden komolyabb megfontolás és megvitatás nélkül tette tul magát a kérdésen, mert annak különös fontosságot nem tulajdonított és személyi okokból a fölötte keletkezhető vitát kerülni óhajtotta. A sorok közül ezt birjuk kiolvasni.

Hát nagyon szép azon egyetértés, mely az országos gyűlés vezetői között megnyilvánul, de nem helyeselhető az különösen a jelen esetben, melynél az iparosok anyagi érdekei vannak érintve; nem helyeselhető a vezetők elnézése már azért sem, mert az ilyen és ehhez hasonló

esetek megingatják az országos gyűlések iránt táplált komoly bizalmat. Helyesebben tette volna az országos gyűlés, ha ezen ügyet levette volna a napi rendről és alaposan előkészítve a jövő gyűlésre halasztotta volna, mi által időt engedett volna az érdekelt testületeknek a megfontolásra; ennyit talán csak megérdemelték volna azon testületek, a kiknek a filléreiből akarnak egy ez idő szerint merőben fölösleges intézményt létesíteni.

Nem tehetünk róla, de kénytelenek vagyunk az országos gyűlésnek felróni, hogy jóváhagyta egy oly intézmény létesítését, melyre senkinek szüksége ninc-en, mely az iparosokat, illetve az ipartestületeket minden ellenérték nélkül indokolatlan anyagi kiadásokkal terhelendi, ha a sürgős felhívásnak engedve, belépésüket határozzák el; mely az országos iparegyesület, a kereskedelmi és iparkamarának hatáskörébe akarja magát minden szükség ellenére beékelni.

Sok gyenge oldaláról lehet e tervet támadni, de jelen soroknak ezuttal pusztán csak az a célja, hogy még idején felhívja az érdekelt testületek figyelmét a megfontolá-ra.

Hogy félre ne értessünk, ezuttal is — midőn a legtisztább szándékkal szólunk az ügyhöz — ismételtén kijelentjük, hogy egész odaadással fogadunk minden oly szövetséget, a mely az iparosok érdekeinek előmozdítását célozza, mert meg vagyunk győződve, hogy a hazai kisiparosság sorsán jelenlegi széttagolt állapotában csakis a tömörülés, a szövetkezés által lehet segíteni. Ne tekintse tehát senki jelen felszólalásunkat népszerűség hajhászásnak, ellenzékeskedésnek.

Épen ez okból szivesen nyitunk teret minden irányban annak bebizonyítására, hogy fel-fogásunk téves és birunk annyi önérzettel, hogy tévedésünket beismerjük. Kérve kérjük az illetékes köröket: igazolják be, hogy a tervezett szövetségre az iparosságnak szüksége van, hogy az a hozandó áldozatokkal arányban álló szolgáltatásokat lesz hivatva teljesíteni, szóval: *mutassák ki, hogy a mi telfogásunk téves.*

S ha mi velünk, apró emberekkel, érdekesnek nem tartanak szóba állani, már az ügy érdeke is megköveteli, hogy az érdekelt testületek kellő felvilágosítást nyerjenek. Felhívjuk tehát az érdekes központot, hogy adandó felvilágosításaival járuljon hozzá a kérdés tisztázásához és magyarázza meg:

1. tekintettel arra, hogy az ipartestületek szervezetüknél fogva ügyészekben jogi tanácsadókkal bírnak;

2. tekintettel arra, hogy az iparkamarák minden közérdekű iparos ügyekben törvény által is biztosított hatáskörrel vannak elruházva, az iparosok megelegedésére működnek s a kormány s az iparosok közt folytonos érintkezést tartanak fenn;

3. tekintettel arra, hogy a gazdag multtal

biró országos iparegyesület kebelében már létezik egy országos jelleggel biró ipartestületi szakosztály, mely sok egyebeken kívül épen azon ügyekkel is foglalkozik és pedig az érdekelt körök minden megterhelhetése nélkül, melyeket jövőre a szövetség óhajt elintézni — *mi szükség van a fennálló szervezetek mellé vagy épen ezek ellenére korlátolt munkatervevel, de nagyon költséges országos ipartestületi szövetségre?*

Figyelmeztetjük az ipartestületeket, hogy addig, míg az országos központ megnyugtató felvilágosítást nem ad, belépési határozatukat tartsák függőben, annál is inkább, mivel az ipartörvény most már módosítás alatt áll, miáltal fennálló ipari szervezetek módosulhatnak, törülthetnek el és újak szervezethetnek s így a szóban forgó szövetség már e szempontból is fölösleges. Tartsák függőben belépési határozatukat annál is inkább, mert az alapszabályokban foglalt, csekélynek tetsző 20 fillérekkel oly terhet vállalnak magukra, mi által anyagi zavaroknak tehetik ki magukat; mert tudni kell, hogy eme a létszámhoz szabott díj lerovására a tagok nem kötelezhetők (csak a tagsági díjak fölemelésével, tehát az alapszabályok módosításával s így a belépést csakis a közgyűlés mondhatja ki), de ha kötelezhetők volnának is, nem fizetés esetében — tekintettel az összeg csekélységére — perrel sem lehet behajtani s így ezen díjak a testületek saját pénztárát fogják terhelni.

VI. orsz. ipartestületi gyűlés.

VI.

Balló Ferencz is elfogadta ugyan a beterjesztett javaslatot, de mint a kassai ipartestület kiküldöttje, a testületnek azon óhajtát tolmácsolta, hogy a tanoncok szak- és közművelődési neveltetése mellett a mesterek arra is ügyeljenek, hogy a könnyen roszra hajló fiuk erkölcsre is nagy gondot fordítsanak, a mennyiben a facsemetek is zsenge korokban hajlíthatók és idomíthatók csak s erkölcs nélkül el sem képzelhető, hogy felvirulhasson a nemzedék. Előadása szép és átgondolt volt s ha mégis türelmetlenkedett a gyűlés és egyesek a vitának bekezdését követelték, az annak tulajdonítható, hogy egy kissé hosszúra nyúlt beszéde, a mit gyakori ismétlések elhagyásával mellőzhetett volna.

Szünetet kértek. De kik kérték a szünetet? A munkához nem szokottak, vagyis azok, a kik talán nem azért jöttek a nagygyűléshez, hogy a napnak minden pillanatát komoly munkával töltsék el, hanem megjelentek, hogy szórakozzanak közköltésen, vagy a kik eljöttek, mert elfoglalt polgári állásuknál fogva ki nem térhettek a megbízatás ellogadása elől. Nem csoda hát, hogy az elnök 10 percznyi szünetet engedett a nagygyűlésnek, melynek lefolyása után

Engel Adolf nyiregyházai kiküldött és *Kovácsy Béla* Miskolczi a javaslat elfogadása mellett szólottak — ki ügyesebb, ki gyengébb beszélőképességéről tett tanúságot. *Kovácsy* helyes érveléssel szállott sikra azon egyesek részéről hangoztatott óhaj ellen, hogy az ipartestületek is államosíttassanak.

El sem képzelhetjük, hogyan születhetett oly gondolat, hogy még az ipartestületek önkormányzati jogát is feláldozni akarják egyesek akkor, a midőn eléggé sajnosan tapasztaljuk, hogy az iparosok amúgy is mostohái az államnak és társadalomnak. Ha még ezen csekélységet is kivesszük az iparosok hatás- és jogköréből, akkor mi marad meg az iparososztálynak, a mivel érdekét képviselje? Szerencsétlen egy gondolat volt ennek az eszmének hangoztatása már egymagában, sőt még szóba hozni sem lett volna szabad egy országos nagygyűlésen, nehogy nyoma maradjon annak hivatalos aktákban, a melyekre — ki tudja nem-e már a közeli jövőben — ezen eszmének hívei hivatkozhatnak. Egy gondolatnak könnyelmű odadobása hullámokat vethet és mint egy szikra, lángokká válhat, tehát óvatosak legyünk cselekedeteinkben.

Egy szocialista szónok *Tóth Imre* Félegyházáról — szinte oly tárgyról értekezett, mely tulajdonképen nem tartozott az országos iparos-nagygyűlés keretébe, mert, habár mi iparosok nem szégyeljük azt, hogy munkások vagyunk, az még sem tartozik a mi érdekkörünkbe, hogy egy kizárólag iparos érdekeket tárgyalni hivatott értekezleten ilyen kérdést szőnyegre hozzunk. Az iparos-nagygyűlés nem népgyűlés, melyen egyes szónokok beszédek hatására vadászszanak és kedélyeket felizgassanak, hanem nézeteink szerint nem szabad, hogy egyéb legyen, mint alkalom higgadt és észszerű tanácskozashoz, az eszmék megvitatásához és a megállapított bajok eltávolításához vagy óhajok megvalósításához. Az elnökségnek jogában, sőt kötelességében állott volna, szónokot figyelmeztetni, hogy a tárgynál, hogy csakis iparos érdekek képviselésénél maradjon beszédében, ezt azonban nem tette, mert épp akkor nagyon elmélyedve lenni látszott más dolgokban.

Majdnem siri csönd volt, a midőn az emelvényen *Kreutzer Balázs*, a szolnoki ipartestület elnökének rokonszenves és majdnem az egész egybegyűltek által ismert alakja beszédhez fogott. Csipős megjegyzésekkel élt, sőt többször erősen megtámadta a jelenlegi ipartörvényt, mely eredetijéből teljesen kivetkőzve, az azokban foglalt intézkedések és még türethetlenné vált foltozgatások által az iparosságra már elviselhetlenné váltak és a főokát annak, hogy annyira elromlottak, kárhózasakká váltak az annak idején átmenetileg jónak vélt szakaszok, azon körülménynek tudja be, hogy közigazgatási hivatalaink nincsenek tudatában feladataik fontosságának és nem állanak a hivatalban levők

hivatásuk magaslatán, különben el sem képzelhetné, hogyan lehet lehetséges az iparügyeknek kritikán aluli kezelése.

Szocialista-szemponatok, mindennel elégedetlenkedő hangok követték a fentebbi kemény hangu, de igazságos bírálatot — *Schwarz Géza*, budapesti küldött részéről. De mégis különös és nevetésre ingerlő volt, a midőn oly kérlelhetetlen hangok után, mint minőket szóló ott hallatott, a javaslatot különös megjegyzés nélkül elfogadta. A figyelmes szemlélőnek felülhíhetett, mennyire érett immár iparosságunk, miszerint, dacára annak, hogy a pesti párt-hívek tetszés-nyilatkozataikkal nem éppen fukarkodtak, kilencztizedrésze a megjelenteknek csak nevetett azon erőlködéseknél, melyet a szónok ez alkalommal kifejtett. Sőt hallottunk oly megjegyzést is, hogy nem vagyunk a vásártéren! ne gyanusítson, hanem tényekkel álljon elő! stb.

Ezután *Weisz Károly* — egy helybeli — tartotta beszédét. El kell ismernünk, hogy talpraesetten tett eleget feladatának és hogy az előző zajt rögtön figyelem váltotta fel, azt merően csakis a nagyváradiaknak köszönhetjük, a mennyiben ők erélyesen követelték: „halljuk! halljuk!“ Ő is az ipartestületek hatáskörének kibővítése mellett szólott, de megemlékezett azon pontról is, a mely ha említve lesz, rendszerint hideg izzadság tör ki homlokainkon. Az adórendszer igazságtalanságáról beszélt és ecsetelte, hogy az iparosok mily tulságosan vannak meg terhelve, a nélkül, hogy polgári jogukat az őket megillető módon érvényesíthetnék. Az iparos-tanoncz oktatásról sem feledkezett meg és végtére tanműhelyek felállítását követeli. Igen hálás themával foglalkozott a szónok és ügyesen tudta csoportosítani gondolatmenetét is, a miért a figyelmes hallgatóság őt taps és éljenekkel jutalmazta. K.

(Folytatjuk.)

Kereskedelmi és iparkamarák.

(Folytatása a szegedi keresk. és iparkamara múlt számunkban megkezdett ülési tudósításnak.)

Tárgyalta a Kis-Hegyes községnek vásártartási jogért való folyamodását és az erre vonatkozó iratokat:

Az *osztályok* nem találják szükségesnek a vásárok szaporítását és ezt is elutasítónak véleményezte, mivel sem a helyi iparosok és kereskedők, sem a közforgalom érdekeivel indokolni a kért új vásárok engedélyezését nem lehet, nem is szólva arról, hogy a vásároknak a vásárgjoggal bíró községek közelében való szaporítása új meg új alkalom arra, mikép az iparosok kárára még inkább fokoztassanak az eredménytelen vásározási kísérletek.

Elfogadja az aradi testvérekamara javaslatát, melylyel pártolás céljából megküldi a

kereskedelmügyi miniszter urhoz irt fölterjesztését, hogy az állami támogatást élvező gyári vállalatok köteleztesse az építkezéseiknél magyar iparosok foglalkoztatására és hazai anyagok használatára.

A brassói kereskedelmi és iparkamara pártolás végett megküldi a kereskedelmügyi miniszter urhoz irt azon fölterjesztését, melyben a kamarai évi jelentések közzétételére vonatkozó rendeletet hatályon kívül helyezni kéri, hogy a kamarák a miniszterium által évenként kibocsátani szokott összjelentés kiadása előtt közreadhassák évi jelentésüket.

Az *elnökség* a fölterjesztés tudomásul vételét javasolja, mert a szegedi kamara külön évkönyveket ad közre és ezek mikor való nyilvánossá tételében éppenséggel nincs korlátozva.

Az *osztályok* előterjesztik a Bettelheim Miksa és társa cégnek, a hazai iparcikkek hatóságilag engedélyezett elárúsítási vállalata tulajdonosának beadványát és emlékiratát.

Ezeknek az iratoknak mérlegelése után az osztályok javasolják, hogy a kereskedelmügyi miniszter urhoz már fölterjesztett kérések érvényben tartása mellett, a kamara vegye tudomásul a cég azon kijelentését, hogy a hazai cikkek árusításának decentralizációját szem előtt tartván, az egyes vidéki állomásokon az ottani kereskedők egyikét óhajtják megbízni a hazai árucarnokok vezetésével.

Javasolják továbbá az osztályok, bizatnék meg az elnökség, hogy a Bettelheim céget hívja föl mindazon ipari és háziipari cikkek terjesztésére, vásárlására és megrendelésére, melyek a kerületben előállítatnak és hogy a teljes kimutatásba foglalandó ezen kerületi cégeket figyelmeztesse arra, miképp a Bettelheim cégnek ajánlatokat tegyenek cikkeik tömegesebb átvételére vonatkozólag. A teljes ülés elfogadja az osztályok javaslatát.

A *tithár* előterjeszti Reitzer Lipót beadványát, melynek alapján a kereskedelmi osztály az utánvétek folyósítása terén szükségessé váló következő ujtás kérelmezését javasolja:

Mig ugy a m. kir. posta és az osztrák-magyar bank, valamint számos magánintézet is chequekkel való átutalása által oly üdvösen egyszerűsítette a pénzforgalmat, addig hatalmas szállítási vállalataink, nevezetesen a vasutak és gőzhajózási társulatok az utánvételi összegek folyósítása terén a régi rendszernél maradtak, mely a fejlődő kereskedelemmel már sűrűn igényel a mai kornak megfelelő reformot. Ezen reform igen egyszerű módon volna létesíthető, ha szállítási vállalataink az utánvétek elszámolására — legalább azok részére, kik azt kívánják — a postatakarékpénztárt vennék igénybe és pedig oly módon, hogy már az illető leadási állomás, a hol az utánvételi összeget beszedik, ezt az összeget az ottani postánál közvetlenül a feladó cég javára fizetné be, a mi igen egy-

szerűen keresztülvihető, ha az utánvétes küldemény szállítóleveléhez az illető postatakarék-pénztári számlatulajdonosok egy-egy befizetési lapot csatolnak.

Az ily módosítás következtében a postatakarék-pénztári forgalom, valamint a chequeszámle tulajdonosok száma egyszerre és óriási mérvben növekedve és még ezenkívül a következő lényeges előnyöket vonná maga után:

1. Főlegessé válnak reingeteg sok munka, mely az utánvétek eddigi kezelésével jár.

2. Az utánvétek lebonyolítása lényegesen gyorsabbá és egyszerűbbé válnék.

3. Nem kellene az utánvét igazolási jegyek sem, mivel az utánvételt elegendően igazolja már maga a feladási vevény is.

4. Teljesen elesnek az igen sok fáradsággal és idővesztéssel járó utánvételi értesítő és végre, a mit első helyen kellene említeni, az utánvételi összegek is jóval hamarabb állának rendelkezésre a feleknek és az alkalmazottak sem vesztegetnék el azt a sok időt, mialatt a vasuti pénztárnál sorra kerülnek és a mostanában forgalomban levő ércpénzek átolvasásával bibelődnek. A teljes ülés elfogadja az osztály javaslatát és Weiner Miksa osztályelnök azon pótló indítványát, hogy a fölterjesztés a testvérkamaráknak is megküldessék.

A **temesvári** kereskedelmi és iparkamara november 27-én teljes ülést tartott.

Az előterjesztett elnöki jelentés tárgyai közül a következőket említjük:

A kamarai kerület egyik speciális és az országnak e nemében egyedüli iparvállalata, a torontáli szőnyeggyár r. t. esődöt mondott. A szomorú hír vétele után az elnökség kötelességének tartotta nyomban tájékozást szerezni, hogy mily körülmények okozták e szép jövővel kecsegtető vállalat tönkremenését. A megbízható forrásból nyert értesülések kétségtelenné teszik, hogy a nagybecskereki gyár az életképesség és prosperációnak minden feltételével rendelkezik, egyedül hibás szervezéséből eredő pénzügyi helyzet sodorta válságba. A kamara a tényálladék alapján a kormány elé oly czélszerű javaslatokkal járul, melyek a szóban forgó gyárnak nem csak további fennállását, hanem egészségesebb fejlődését is biztosítják.

Minthogy az eddigi vasuti üzletvezetések helyett leterjesztendő öt államvasuti igazgatóság már legközelebb felállítatik, emöklő indítványára a kamara elhatározza, hogy noha az itt tekintetbe jövő közlekedési, közgazdasági és hadügyi szempontok Temesvár kilátásait telette előnyös szben tüntetik fel, a kereskedelemügyi miniszter jóakaró figyelmét még az utolsó órában felhívja Temesvár városának a mondott szempontokon nyugvó jogosult igényeire.

Az utolsó teljes ülésen folytatott megbe-

szőlésből k folyólag az elnökség bizalmas átiratot intézett a helybeli posta és távirdaigazgatósághoz, melyben egyelőre ama tervnek, hogy a postapüület az építendő kamarai székházzal kombinálva törlesztéses kölcsön útján létesíttessék, — elvben való elfogadását ajánlja. A teljes ülés a már megtett lépéseket egyhangulag jóváhagyja és megbizza az elnökséget a szóban forgó terv megvalósítása érdekében szükséges lépések megtételével.

Az Országos Erekllye-Muzeum, Kolozsvárott, ajánlja, hogy a tanonczifjuság részére kéthetenként hazafias felolvasások rendeztessenek. E félórás felolvasásoknak az volna a céljuk, hogy az iparos elemet óvja a szocializmus tévnanától és hazafias és humánus szellemet ébreszessenek. Az elnökség a terv megvalósítása érdekében a helybeli tanoncz iskolák vezetőivel fog érintkezésbe lépni.

Kohn Sándor beltág indítványára a kamara átiratot fog intézni a szegedi üzletvezetőséghez, az új tengeri gyors tovaszállítását illetőleg.

A titkári jelentésből kitűnik, hogy az utolsó teljes ülés óta 431 ügydarab érkezett be és 325 ügydarab elintéztetett, illetőleg hivatalból elküldetett. Kamara illeték czimén befolyt 4250 07 k., behajthatlanság czimén pedig leírt 615 09 k.

Következett a napirend.

A kereskedelemügyi miniszter felhívására a kamara oly értelmű véleményt ad, hogy ipari üzletek vezetésével csak képesített egyének bizassanak meg; továbbá, hogy az ipartörvény és a megrendelések gyűjtéséről szóló törvény kijátszásai u. n. látszólagos fióküzletek által szigoruan ellenőriztessenek és szanáltassanak.

A brassói társkamara átiratát a kamarai jelentések külön kiadása tárgyában az ülés pártolni határozza.

A Bettelheim M. és Társa budapssti diszműaru-czég részletes felvilágosítással szolgál a részéről felállított vasuti árucarnokok ügyében, megemlítvén, hogy eddig körülbelül 200 kisiparosnak adott munkát, megkeresi a kamarát, hogy a forgalomba hozott áruk kizárólagosan hazai eredetéről egy kiküldöttje után szerezzen meggyőződést. A kamara felvilágosítását, valamint nevezett czég abbeli ajánlatát, hogy árucarnokait temesvári kereskedőknek is készséggel átadja, meglelégedéssel veszi tudomásul.

A kolozsvári társkamara abbeli felterjesztését, hogy a pékiparban a vasárnapi munka már 9 órakor este megkezdhessek, a kamara — tekintettel ez iparág és a fogyasztó közönség közös érdekeire — buzgón pártolja.

A kolozsvári kis- és középkereskedők szövetségének felterjesztését a dohányárusok kötelező vasárnapi munkaszünete tárgyában a kamara szintén pártolja.

Végül elnöklő azt az okadatolt ajánlatot terjeszti elő, hogy a kormány rendelje el, miszerint az összes hatóságok fontos okmányokhoz jobb minőségű papírost használjanak.

Több kevésbé fontos tárgy elintézése után elnöklő az ülést berekeszti.

És végül.

Még mielőtt a külön vámterület ügyében nézetem befejeztem volna, „A Mi Lapunk“ 8. számában „Válasz a tordai munkatársunk két cikkére“ című közlemény jelent meg, melynek egyes megjegyzéseire meg kell, hogy tegyem észrevételeimet.

Tudtommal előző cikkeim egyikében sem foglaltam állást a külön vámterület ellen,*) sőt annak a szükségességét, úgy a múltban, mint a jelenben is vallottam s vallom. Én az által, hogy reá mutattam arra, hogy egy vagy más helyt, mit szült a vámsorompó felállítása és a gyáripár meghonosítása, ezzel én reá mutattam arra, hogy *a téllenség, a semmit nem terés, a más igényeket szolgáló szája ise után való utánzás nem elég nekünk, a mi ügyünkben magunk kell, hogy gondolkozzunk.* Felhozta az eseményeket érvel, hogy *iparosaink ipari szempontból, önállólag saját helyzetüket megismerve, fontolják meg az esélyeket.* Reá mutattam a rossz oldalaira azért, hogy *igyekezzenek ezekből tanulságot szerezni és olyan módokat keresni, mely helyzetüket nem bénítja, sőt utánjárással előbbre vigye azt.* Akarom, hogy *lassanak, hogy találják meg ügyükben a szilárd talajt.* Érveltem azért, mert ismerem iparos-társaimnak nembánomsága mellett azon rossz oldalait is, — tisztelet a kivételnek, — hogy ha valaki, azt a semmit mondó valamit szavakban szépen tudja ecsetelni, reá kiáltja: *igaz, úgy van! még tényleg követi is a nélkül, hogy magának fáradságot venne az üres szótársnak megboncsolására.* Forgácsoltam az ügyet, hogy *ösmerjék rossz oldalait is s hogy jó előre saját szempontjukból fegyverkezzenek azok ellen!* Szembe szálltam iparos-társaim *egyoldalú utánzó szokásukkal;* mert azt óhajtanám, hogy az iparos *talpig ember és önálló gondolkozásu legyen.* Reá akartam iparos-társaimra erőszakolni azt, hogy *saját belügyével nem csak mint polgár, hanem mint iparos is foglalkozzék.* Akkor a midőn én így gondolkoztam, hiszem, hogy nem a külön vámterület ellen foglaltam állást.

Egy másik megjegyzésében azt mondja a cikkező, hogy: „a nemzetgazdasági kérdések annyi féle érdeket érintenek, hogy mi azt iparos észszel fel sem foghatjuk.***) Ezt a kitélt elfogadom, a mennyiben egy iparos, mint én is, magasabb politikai eszmékkal nem foglalkozom,

*) Kifejezetten nem! De mi sem állítottuk kifejezetten ezt! — **) Nem így irtuk és érteltük.

de akkor a midőn csak közvetlen a magam ügye körében mozgok, *jogom van az óhajok legszélsőségig menni, ott azonban, hol saját érdekemet össze kell egyeztetnem a mások érdekeivel s látom azt, hogy a más érdekét a saját érdekem tönkre teszi, ott — mondom — alkalmazom magam, de csak annyira, hogy önmagam azt egészben meg ne szenvedjem.* Tehát szerintem mindaddig, míg az ügyünk a plénum elé nem kerül: iparos-sovinisták kell, hogy legyünk.

Még egy megjegyzése van, mit szó nélkül nem hagyhatok, t. i. azt, hogy: „a magyar iparost a szociális eszmék befogadásától nem kell féltetni.“ *Engedje meg t. válasz adó ur, de ugylátszik, hogy ön nem élt át 31 évet,*) mint én azon iparos légkörben, melyet nem látszik ismerni, mert ha úgy ismerné, mint én a valódi magyar iparos életét, másképp gondolkoznék.* Azt is elfogadom, hogy nagyon sok gyári munkásnak sokkal jobban van dolga, mint nagyon soknak közülünk. Azonban kérdezzen meg nagyon sokat közülük: *van-e istenök és hazájuk.**)*

Mindezek előrebocsátása után, bevégezem az ugynevezett külön vámügyféle fejtegetéseimet, ugyan nem azon szempontból, hogy ennek a további fejtegetése elől kitérni akarnék. Ennek további megvitatásába szívesen bele bocsátkozom bármikor is.

A külön vám és gyáripár által okozottakat úgy ahogy ösmertettem, végül megkísérlem a védekezés eszméit is megpendíteni. Szerintem az iparos-osztály egészben a külön vámterület mellett iparosi létét csakis társulás folytán tarthatja fenn, de milyenek legyenek a társulások? Azt kísérlik bizonyítani a külföldiek, hogy legjobb a közös szakegyéneket csoportosítani, hogy egy közös műhelyben dolgozzanak. Vajjon, ha jó, beválna-e nálunk? Hiszem, hogy anyagiak elére tekintetében előnyös lenne, de ennek a mi természetünk szerint két nagy ellensége van; először ha közös műhelyben dolgozunk, mind parancsolni nem tudunk, ez pedig az orrunkra nem fér; másodsor meg az, hogy velünk egy vagy másik közülünk rendelkezék, ez már jellemünkkel épen össze nem fér.

Én legezészerűbbnek látnám azt, hogy egyes góczpontokon, minden részről való hozzájárulással, létesítsék egy telep, beépítve műhelyeknek használható részekkel és az egyes részek kibérlésével berendezve az egyes szakmákhoz szükséges gépekkel. A különböző szakmák ugyan egy telepen egy hajtóerő igénybevételével képesek lennének gyári árban is előállítani készítményeiket, ezen kívül tarthatnának csoportonként vagy csoportok csoportulásával nyersanyag és készmunka elárúsító raktárt. Ehhez hasonló módok létesítése megvédné a kisiparosokat a gyárakkal szemben s biztosítaná önállóságukat. Helyesen vezetve egy ilyen vagy ehez

*) Csak 58-at. — **) Ez igen erős állítás!

használó szervezetet, használna lenne az iparosnak, a társadalomnak és a hazának is. Ezek megteremtése után jöhet a külön vámterület, a gyáripar, mely ekkor az iparosainknak többé nem árt, csakis hasznára válhatik.

B. F.

Levél.

Tekintetes szerkesztő úr!

Folyó hó 15-iki lapjában csekélységemről, illetve a nagyváradai iparos nagygyűlésen történt szereplésemről, a legmelegebb hangon s felette kilüntető módon emlékezik meg.

Midőn ezen igazán nem várt csekélységemet kilüntető soraiért köszönetem fejezem ki, engedje meg tekintetes szerkesztő ur, hogy a f. hó 22-iki becses lapjában a VI. országos ipartestületi gyűlésről „K“ aláírással megjelent cikk azon részére, mely személyemmel s egyik felszólalásommal foglalkozik, röviden válaszoljak.

Megvallom őszintén, hogy a nagyváradai gyűlésre sokat készültem, a tanulásra szükségem volt, hogy gyakorlati ismereteim mellett kellő elméleti tudással is rendelkezve, felszólalásaimmal a hazai kézműiparosság érdekében kedves szolgálatot teljesíthessek, a hazai iparosság fejlődése, előmozdításának ott is egyik szerény munkása lehessék, és reá mutatva azon ferde, téves, a kézműiparosságnak határozottan kárára szolgáló nézetekre és tanokra, melyek általában a VI. országos ipartestületi gyűlést is dominálták, meggyőzzem a nagygyűlést az eddig divott téves nézetek helytelenségéről és reá mutassak arra az irányra, a melyen haladva, biztos sikerre vezető céljainkat megvalósíthatjuk.

Ilyen gondolatokkal eltele mentem én Nagyváradra, s szólaltam ott fel minden egyes esetben kellő tárgyilagossággal. Nem törődtem azon kellemetlen meglepetést keltő szavakkal, melyekben részesültem, nem félemlített meg azon helytelen fel fogás sem, hogy lateiner ember nem ismerheti az ipari viszonyokat, s a hazai kézműiparosságnak nem lehet igazi, őszinte szó-zólója, ha mindjárt ipartestületi jegyző is a hivatali czime és foglalkozása; nem tántorított meg meggyőződésomban a nagygyűlésen tapasztalt indokolatlan ellentüntetés sem, hanem beszédem azon csekély részét, melylyel az igen tisztelt cikkiró ur szíves volt foglalkozni, elmondtam nyíltan, őszintén, minden szépitgetés nélkül, hogy a hazai ipartestületek mint a hazai kézműiparosságnak első és legilletékesebb szócsövei vegyék már egyszer észre magokat és serényebb munkát igyekezzenek folytatni.

Az ismeretlen igen tisztelt cikkiró ur azonban nyilván félreértésből, felszólalásomat nem hűen a valóságnak megfelelő értelemben közli, miért is szükségesnek tartom arra a kérdés teljes megvilágítása céljából válaszolni.

Felszólalásomat Achim János b.-csabai ipartestületi jegyző urnak az ipartörvény módosításával tett azon előadói indítványa ellen tettem, melyben ő azt kívánja, hogy „a törekvő iparosok, illetve segédek az ipartestületekben szervezendő szakbizottságok előtt fakultatív szakvizsgát tehessenek, hogy ez alapon képességük megfelelő oklevéllel igazoltassék és csak az ilyen oklevéllel bíró viselhesse a mester címet.“

Felszólalásomban nem ismertem el az összes hazai ipartestületeket ma még oly erősnek, hogy a hazai összes ipartestületekre ilyen nagyfontosságú hatalmi kör ruháztassék. Nem ismertem el az összes ipartestületek illetékességét annyival is inkább, mert tisztelet a kivételeknek, ma még nagyon kevés ipartestület ismeri igazi hivatását, s a legtöbb ipartestületnél ipari közgazgatási reform törekvésről szólni sem lehet. Azok inkább kaszinók, egyetek, melyeknek az iparosság előtt semmi tekintélyök nincs, felőlők nem dicsőhymuszokat zengenek, hanem inkább hátramosztatóknak tartják, a hol panaszai, bajaik, sérelmeik sem a magánfelekkel szemben, sem a hatóságoknál, avagy a miniszteriumoknál orvosolva soha sem lesznek, mert ezekre képtelenek, és épen ez az oka annak, hogy ha az iparos ipartestületről beszél, akkor már a háta is borsózik, s ha nyilatkozik róla, akkor azt mondja, miszerint az csak azért van, hogy az iparosnak ezzel is több adót kelljen fizetni. Ezért mondhattam, hogy ma még a hazai összes ipartestületeket nem ismerhetem el illetékeseknek arra, hogy iparosaikat, illetve segédeiket „mesterre“ avathassák és csak az ilyen iparosok viselhessek a mesteri címet. Amint az építő iparágban megköveteli az ipartörvény illetve az e tárgyban kiadott kereskedelemügyi miniszteri végrehajtási rendelet, hogy vizsgázott építő iparosnak avagy építő mesternek csak az nevezheti magát, a ki az építő mesterségre nézve Budapesten a m. kir. állami felső építő ipariskolától végbizonyítványt nyert, és a szükséges 3 évi gyakorlatot igazolja; a vizsgázott kőműves és ác iparosok pedig a miniszter által 20 városban megjelölt vizsgáló bizottságtól bizonyítvánnyal láttattak el, ép úgy megkövetelhetjük más képesített iparostól, miszerint, mindaddig, míg a hazai összes ipartestületek a mesterré avatásra illetékesek lehetnek, ha már ilyet kívánunk, olyan vizsgáló bizottság által láttassanak el mesteri címmel, mely bizottság szakavatottsága és tekintélye előtt meghajolhatunk.

Én csak például említettem a kereskedelmi és iparkamarákat, mint a hazai iparosságnak egy olyan erősségeit, a melyre ilyen fontos functio végzését szívesebben bízám, mint minden egyes ipartestületre. — És megmondom azt is, hogy miért? — A kereskedelmi és iparkamarai tanácsosok fele része a kamarai kerület legtekintélyesebb iparosaiból áll, kik a kerületi iparosok bizalmának köszönhetik tisz-

töket s így inkább lehetnek hivatottak arra is, hogy a mesterré avatást ez idő szerint ők végezzék. És ezt azért is indokoltnak tartom, mert egy iparos, a ki a legkisebb kaliberű ipartestülettől nyert oklevelet, egy nagyobb vidéki városban, avagy a fővárosban telepedve le, szakképzettségét és ipari ismereteit legtöbb esetben nem hasonlíthatja össze egy tekintélyesebb városi iparoséval és az ilyen kisebb rendű és rangú ipartestület oklevelét nem tudom egyenrangúvá tenni egy tekintélyesebb, hivatását igazán értő és teljesítő ipartestület oklevelével.

Arról, hogy az iparigazolványok kiadása a kamarákra ruházassék, nem szóltam, sőt ezt magam sem helyeselném, de ilyen tartalmu beszédem a gyorsírói jegyzetekből sem tűnik ki és azt a nagyváradi lapok sem közölték ilyen értelemben.

Azon módokat és feltételeket, melyeket t. cikk író ur az iparigazolványok kiadására vonatkozólag felhoz, vagyis, hogy csak az nyerhessen iparigazolványt, a ki vér-adójának megfelelt és 4 évi, ha pedig 24-ik életévét betöltötte, 8 évi gyakorlatot igazolni tud: nem helyeslem; ezzel azonban, ne hogy válaszom hosszú legyen, nem kívánok foglalkozni.

Midőn felelte örvendek annak, hogy b. lapja az országos iparos nagygyűlés anyagával oly kimerítően foglalkozik, fogadja t. szerkesztő ur nagybecsülésem kifejezését és ismételten kérem, hogy válaszómnak b. lapjában a tiszta tényállás kedvéért helyt adni méltóztassék.

Debreczen, 1902. november 28.

Tóth Kálmán, ipartestületi jegyző.

T. szerkesztő ur!

Tisztelettel kérem, hogy az alábbi közérdekű sorokat közölni sziveskedjék.

„A Mi Lapunk“-at alig párszor volt alkalmam olvasni, már is arról győződtem meg, hogy annak iparos kezdeményezői és megalapítói iránt csak hálás köszönettel tartozik minden iparos-társam, mert alkalmat nyújt nekünk a mi ügyes-bajos dolgaink megvitatására. E lap, mint országos iparos-lap, van hivatva arra, hogy az iparosságot a kor követelményeivel való haladásra serkentse, hogy az iparosságot szellemileg fejlessze, hogy az iparosok sérelmét tolmácsolja.

Azon reményben, hogy jelen soraimnak b. lapjukban helyet adnak, tudomására hozom iparos-társaimnak, hogy mi hatvan kerékgyártó iparosok, szövetségbe léptünk azon célból, hogy az iparunkhoz szükséges anyagokat közösen szerezzük be, mert így olcsóbban jutunk hozzá, e célból részvényeket bocsátottunk ki magunk között, hogy a társaságban ki-ki anyagi tehetőségéhez mértén vehessen részt. A nyers anyagok egy közös raktárban helyeztetnek el és a részesek onnan szerzik be szükségleteiket a beszerzési árban. Arról is gondoskodva van, hogy ha

valamely tagnak anyagra való pénze nincsen, kész áruját beviszi a közös raktárba s kap értékének megfelelő nyers anyagot érte. Az ilyen kép beraktározott cikkeket aztán vagy a raktár vezetője vagy a tulajdonos eladhatja s levonván a szövetkezet kövefelését, a főlöszleg a tulajdonosnak kifizettetik.

Ezáltal meg lesznek tagjaink óva azon gyakran ismétlődő kényszerüségtől, hogy szorult helyzetében kénytelen legyen cikkeit áron alul eladni.

H.-M.-Vásárhely, 1902. decz. 4.

Ballabás Sándor.

Hmvásárhelyi kerékgyártó iparosaink fején találták a szöveget. Ez az egyetlen célhoz vezető ut: *a kis erők szövetkezése.* Csinálják meg szövetkezetüket úgy, hogy az az országos központi szövetkezetnek tagja lehessen, minek azon előnye lesz, hogy a központ az összerakott tőkéjükhöz mért olcsó kölcsönt nyújt céljaikra. Mire nézve az ottani ipartestületet és az iparkamarát vegyék igénybe.

Szerk.

Tekintetes szerkesztő ur!

Nagyon sajnálom, hogy becses lapjának néhány előfizetőt eddig nem szerezhettem, de az itteni viszonyok olyanok, hogy arra kevés reményem lehet, hogy tömeges előfizetőt szerezhessenek, mivel az itteni iparosok legnagyobb része szerb, kik alig beszélnek a magyar nyelvet, másik része az iparosoknak német anyanyelvű, kik többé-kevésbé beszélnek ugyan magyarul, de lapok olvasására vagy megértésére képtelenek. De a nagyobb ok az, a hogy az itteni iparososztály a mai nehéz viszonyok között annyira demoralizálva van, hogy nem is mer semmi jobbat várni; a kenyér, a megélhetés gondjai teljesen lekötik testi és szellemi erejét annyira, hogy minden jóakarata mellett is a mindennapiság keretén túl emelkedni képtelen.

Ennek különböző okait bőven tárgyalja „A Mi Lapunk“ minden számában, de hogy én is valamivel hozzá járuljak az iparosok bajainak ismertetéséhez, kell, hogy szóljak a kis-községi iparosok helyzetéről, a mi a városi iparosok bajaitól nagyban különbözik.

Az 1884-ik évi ipartörvény sokrészben hiányos s különösen tág teret nyit a kontárságnak arra, hogy terjedésével a rendes és képzett iparost lassanként tönkre tegye; azt tudjuk mindannyian, de, hogy kisebb községekben teljesen tönkre teszi — sokan nem tudják. Itt nálunk, Alsó Bácskában, a volt határvidéki községekben rendkívül pusztít a kontárság, úgy, hogy képzetesebb iparos csak itt-ott található. Csurog községben, hol 9000 lakosnál több nincs, van mintegy százötven iparos, de ezeknek alig fele tanulta meg rendesen mesterségét. Az évtizedek óta tartó gazdasági pangás a kiscgazdát nagyobbreszt tönkretette, néhány hold földjét

vagy elvesztette már, vagy tulterhelt adósságai miatt elfogja veszíteni; már most az ilyen tönkrement gazda, hogy gyermekét a napszámoskodástól megmentse, mesterségre taníttatja. Tömegesen vannak ilyenek; de mivel sem értelme, sem anyagi tehetsége nincs ahhoz, hogy fiát képzetlenebb iparoshoz adja, hol tanácsot kell fizetni s a mellett ott több rendtartást követelvé tőle, a mi az oly földmives gyermeknek nehezebb is esik, oda adja oly kontárból lett iparoshoz, kinek sem képzettsége, sem módja nincs arra, hogy tanoncát iparára kellőleg kioktassa, s az ilyen tanonc, mikor felszabadul, képtelen arra, hogy mint segéd megállja helyét; tudatlansága miatt munkát nem kap s így kénytelen szülői nyakán élni, s hozzá fog a hogy úgy: mesterségéhez s öngyakorlattal és megfigyeléssel elsajátít annyit, hogy mesterségét ha bár kinosan is, de önállóan űzheti. Ilyen iparosokból áll ma az összes határvidéki községek iparosainak kétharmad része. Hogy hová fejlesztli az ilyen módon szaporodó iparos-osztály a hazai ipart, könnyű elképzelni; már az eddigi pusztítása is borzasztó. Az ily tanulatlan s folyton szaporodó elem kiszorítja a képzett iparost megélhetése helyéből, mert régi közmondás s ez igaz is, hogy: „sok lud disznót győz“. Legyen az iparos bármily képzett s teljesítse szakmáját a legnagyobb szakértelemmel, az ily tudatlan iparoskontárok között tönkre kell mennie. Van példa arra elég, hogy rendes iparos a munkát elveszi, megalkuszsza s a kontár gyerkőcz leüti a munkát kezéről olyképp, hogy sokkal olcsóbban, sokszor jutányosabban, mint neki az anyag kerül, elvállalja azt. Több mint egy évtizede harcol az értelmesebb iparos osztály községünkben a kontárság ellen, de minden eredmény nélkül. Mintegy két év előtt kikérte tanácsát a szegedi iparkamarának, felküldvén az iparosok névjegyzékét s kitünt, hogy 73 iparosról az iparkamarának semmi tudomása nincs; tehát azok mind kontárok voltak. A kamara elnöksége azon utasítást adta, hogy folytonos panaszszal ellensúlyozzuk azokat s ajánlá, hogy ha csak lehetséges, ipartestület alakítsunk; megtettük ezt is; örömmel irhatom, hogy ipartestületünk alapszabályai ma már másodizben küldetett fel a miniszteriumhoz s reméljük, hogy rövid idő múlva jóváhagyással érkezik vissza. Két év óta a panaszok özönével árasztja el az I. foku iparhatóságot, a ki meg is tesz mindent, mit lehet; szigoruan itéli el a kontár-ipart űzőket; de ez mind nem javít az állapotokon. A kontárok legnagyobb része oly alacsony műveltségi fokon áll, hogy szégyennek nem tartja a birság fejében napokig tartó fogságot s ha kiszabadul, első dolga iparát újra folytatni.

Hogy az ipartestület, ha létre jön, mit fog tenni, lesz-e hathatós eredménye működésének a fenti bajok ellen, nehéz elképzelni; annak idején lesznek bátor t. szerkesztő urnak szives

tanácsát kikérni, mily módon lehet legrövidebben a kontárságot terjedésében meggátolni, illetve azt teljesen kiirtani.*)

Csurog, 1902. november 26-án.

Berecz István, fodrázmester.

Miután igen tisztelt előfizetőink egy része az előfizetési díj beküldésénél kiadó hivatal helyett szerkesztőséget ír, bátorkodtunk a még hátralékban levő t. előfizetőink számára előnyomott czimmal ellátott postautalványt beküldeni, melynek mielőbbi szives felhasználását, illetve az előfizetési pénznek beküldését kérjük, hogy a czimszalagnak kinyomtatása iránt intézkedhesünk.

H I R E K.

— A Szeged-kerületi iparmuzeum a szegedi kereskedelmi és iparkamara házában nyitva áll vidékiek részére naponta, helybeliek részére vasárnaponként.

— A szegedi iparpártoló-szövetség elnöksége most új bizottságot is alakított. E bizottság hivatása az lesz, hogy Szeged különböző egyleteiben ismeretterjesztő előadásokat tartson ipari dolgokról.

— A szeged-felsővárosi iparoskör, mint mult számunkban jeleztük, november hó 30-án vitaestét tartott egy általános ipar-árszövetkezet alkotása érdekében, melyhez Szabó Gyula kereskedelmi és iparkamarai titkár külön meghívókat is bocsájtott ki. Mintegy harminczan vettek részt a vitaestén, melyen Szabó Gyula gondosan összeállított adatokkal bizonyította a szövetkezet szükségességét és hasznosságát és ennek minél gyorsabb megtestesítését ajánlja. Sebők körelnök is melegen ajánlja azt, mire Lábdy Antal bár pártolólágg szólalt fel, azt óhajtaná, hogy ne legyen a kör egy külön testület az ipartestületben, hogy a mi házunkban, az ipartestületben folytattassék az eszmének megvalósítása, mely tulajdonképen az ipartestület kebeléből eredt. — Fejős nem tartja czélszerűnek az elhamarkodást, az eszmének ő is legmelegebb barátja. — Menning a szóba jött bőripari szövetkezetről adott felvilágosítást és határozott állást foglalt az eszme mellett, míg Hirhager kérdést intézett, hogy az asztalos iparszövetkezetnek van-e tudomása arról, hogy vele együttes szövetkezetet óhajtanak a kezdeményező? Dr. Becsey Károly, mint kör-ügyész többször felszólt az ügy érdekében, a kit az iparügyek terén kifejtett tevékenységeért a jelenvoltak

*) Szivesen látjuk! Mi kötelességünknek tartjuk az ipari jó rend megeremtéséhez magunk részéről is minden rendelkezésre álló eszközzel hozzájárulni.

Szerk.

megéljeneztek. — *Elnök* a vita folyamában felmerült kérdéseket újból megvilágította, Szabó Gyula pedig megnyugtató választ adott arra, hogy itt nincs szó különválásról, hanem a kamarának és testületnek bevonásával a szövetséget bármily csekély számú tagokkal is megalkotni óhajtja; az asztalos iparszövetkezet vezériférfiaival pedig már érintkezett és hogy biztosra vehető, miszerint terve az előadott módon keresztülvihető. Végül *König S.* lapunk társszerkesztője buzdította a jelenvoltagekat a tömörülésre és szövetezésre, például hozván fel a Budapesten székelő köztisztviselők fogyasztási szövetséget, mely ma már milliókra rugó forgalmat mutathat felévente. — Határozatbament, hogy a kör egy nagvobbszabású felhívás útján a tettek mezejére fog lépni, a miről hirtelen fognak iparosaink értesíteni. A vita bezárta után a körbe lépni óhajtók jelentkeztek és míg a jelenvoltagek egyik része esti 11 óra után hazatért, a másik része további társalgásra együtt maradt.

— **Rajztanítás az iparos-tanonciskolában.** Tagadhatatlanul szüksége van majdnem valamennyi iparosnak a rajzra, hogy adandó alkalomkor tervet és vázlatot készíthessen akár a megrendelő részére, akár pedig a tárgynak kidolgozásához. Mégis azt tapasztaljuk, hogy épen a rajztanítás ellen vannak iparosaink, a mit a rajstanulással járó pénzbéli kiadások okoznak főként azért, hogy a tanoncok rajztábláik és egyéb szereik ide-oda czipelgetései által tulságosan rongálódnak, ok nélkül fokozódnak. Az iparos-tanuló alig jut hozzá, hogy oda-haza is gyakorolja magát a rajzban és így legcélszerűbb volna, ha a szereket a tanodában hagyva, azokat csak akkor venné kézhez, a midőn rajzoktatás tartatik. A midőn ezt az intéző körök figyelmébe ajánljuk, nem mulaszt-hatjuk el hangsúlyozni, hogy iparostársaink tanonczaikat a rajzra serkentésük, hisz ez a legfontosabb tárgyak egyike.

— **Bizottsági ülés.** A szegedi iparos-tanonciskola felügyelő-bizottsága f. évi decz. 4-én ülést tartott. Jelen voltak Tóth Antal biz. elnök, Csonka Ferencz biz. jegyző, Furbás N. iparisk. igazg., Perjessy László, Tóth Gyula, Rainer Károly, Lábdy Antal, Jászay Géza, Kalmár István és Császár József bizotts. tagok. Az elnöki előterjesztések közül kiemeljük azt, mely Mártonfy Márton minisztr. oszt. tanácsos, orsz. iparokt. főigazgató 30 éves szolgálati jubileumára vonatkozik. Az érdemes tanferfiut a bizottság, jubileuma alkalmából feliratilag üdvözli. Furbás Nándor igazgató megtette azután jelentését. A beírtak létszáma eddigelé 1077; különösen a II. és III. osztályok népesek, a mi igen örvendetes jelenség, s bizonyítéka annak, hogy a tanári testület mindent elkövet a tanítási eredmény emelése tárgyában. Az építő iparosok (kőművesek és ácsok) számára a téli szakrajz-

tanfolyam november 15-én már megnyílt, sajnos azonban az, hogy még sok kőműves-, építő- és ácsmeister mai napig sem iratta be tanonczeit, a miért az ipartörvény 157. §-a alapján pénz-bírsággal lesznek sújtva. — Három tanuló, kik a főreáliskola IV. osztályát sikerrel elvégezték, a szervezet értelmében a hétköznapi iskoláztatás alól felmentetett, csakis szakrajzra kötelesek járnak. — Az Erzsébet gyászünnepe nov. 23-án megtartott, mely fényes tanubizonyiságot tett arról, hogy a mi iparos-tanonciskolánk hivatásának magaslatán áll. Az énekkar ezuttal is az iskola régi tanítványaiból, ma már segédek, került ki, igen szép iskolázottsággal énekeltek a Hymnuszt, Szózatot és a megható dallamu Erzsébet gyászdalt. Bencsik, Széchy és Balla tanulók pedig alkalmi szavataikkal igen szép eredményt értek el. — Végre a felsővárosi Szt.-Györgyi iskolában elhelyezett tanonczosztályok rossz petroleum-lámpái kerültek szóba, melyek ügyében a bizottság előterjesztést tett a tanácsnak.

— **Kellemes meglepetés a szomszéd-ságból.** Habár eddig is voltak előfizetőink Hód-Mező-Vásárhelyen, e hét folyamán azon kellemes meglepetésben részesültünk, hogy H.-M.-Vásárhelyről lapunk zászlója alá ismét 80-an sorakoztak. Melegen üdvözljük a jó szomszédokat!

— **A katonai szállítások és a kisipar.** A katonai szállítások mai rendszere régi sérelme a hazai kisiparosságnak. A mai rendszer ugyanis az, hogy a közös hadsereg bórnmű szükségleteinek csak egy kis töredéke, a Magyarországra eső hányad 25 százaléka, a honvédség szükségleteinek pedig csak fele fedeztetik a kisipar útján, míg a többi nagy vállalkozókból álló csoportok szállítják. A közös hadseregnél három gyárból áll a csoport, a honvédségnél pedig egy gyárra ruházták az ugynevezett „konfekciót”. Régi óhaja a magyar kisiparosságnak, hogy a közshadsereg szükségleteiből Magyarországra eső egész hányadot, a honvédségnél pedig az egész szükségletet a kisipar útján fedezzék. *Es a kívánság* pedig annál jogosultabb, mert a kisiparosok már az eddigi szállításoknál is megmutatták, hogy képesek a szállítást elvállalni és teljesíteni,* időszerűvé teszi a kisiparosok óhaját az, hogy a honvédség szállításaira vonatkozó szerződések ez év végén, a közös hadsereg szállításaira vonatkozó pedig a jövő év végén lejárnak és a mult tapasztalásai után ítélve, attól lehet tartani, hogy a szerződéseket nyilvános pályázat mellőzésével suttyomban megújítják, úgy, hogy a kisipar jogos reményei megint csak füstbe mennek, sőt azt beszélnek, hogy a hadügyminiszter vállalkozói egyszer s mindenkorra szerződést kívánnak, *A nyilvános pályázat mellőzése és az „örök szerződés” már nemcsak a kisipar sérelme volna, hanem a szállításból kirekedt többi nagyiparosé is, úgy, hogy ujabban már ezek is kezdenek mosgolódni és az esetre, ha nem bízzák*

az egész szállítást a kisiparra, legalább a szállítás megosztását és nyilvános pályázat útján való kiadását követelik, hogy nekik is jusson valami a haszonból. A kérdést hír szerint, a képviselőházban is szóvá teszik, amikor majd elválnak, hogy a kormány mennyire tiszteli elnökének az ország-alyák színe előtt (az Athenaeum szerződésének tárgyalása idején) tett azt az ígérését, hogy ezentul a közszállítások kiadásánál nem fogják mellőzni a nyilvános pályázatot. Tény az, hogy a mai gazdasági nyomottság mellett valóban jogosult az a kívánság, hogy az egész polgárság filléreiből fönntartott haderő szükségleteinek szállítását ne adják kiváltságként egy-két nagyvállalkozónak, akik, ki tudja, hogy szállítmányaikhoz tényleg hazai ipartermékeket használnak-e?

— **A szegedi állandó iparos áru-csarnok.** Egyik szegedi hirlap sok jóakarattal foglalkozik a szerkesztőségünk tagjai által még a kora tavaszon indított azon mozgalmával, mely szerint egy pusztán a szegedi iparosok készítményei részére szövetkezeli alapon létesítendő áru-csarnok felállításán fáradoznak és egyebek közt azt javasolja, hogy ne egy, hanem több áru-csarnok létesíttessék a város különböző pontjain. Mi épen az ellenkezőt akarjuk: összehozni a helyi ipari termékeket és ezáltal egy — a helyi ipari viszonyokhoz mért — választékos raktári központot létesíteni, a mely vonzon, a melyben lehetőségig feltalálhatók legyenek a helyi iparnak összes termékei. Mi épen azt akarjuk, hogy az iparosok anyagi és szakmabeli erőit egy központban tömörítsük össze. Egy másik lap szintén ezen ügygyel foglalkozva, közli, hogy a felsővárosi iparos-kör e tárgyban vitestélyt rendezett s egyhangulag járultak hozzá a már részletesen közölt tervhez és végül hírül adja, hogy már többen jelentették be a szövetkezetbe való belépésüket és ezek Babós Elek és Lábdy Antal stb. Tudtunkkal e két utóbb nevezett szervezi az áru-csarnokot, a kik még nem tartanak a részletes terveknél és legjobb tudomásuk szerint sem önönmaguknál, sem sehol még nem jelentették abba való belépésüket; nem bírjuk tehát megérteni, hogy mi a célja ezen jól értesültségnek, valamint azt sem, hogy mi köze lehet a kizárólag csak helyi iparosok által és ezek részére szervezni szándékolt áru-csarnok-szövetkezethez a Bettelheim cégnek? Már eleve is tiltakoznunk kell a helyi iparosok érdekében minden oly terv ellen, mely ezen pusztán a helyi ipar érdekében létesítendő intézménnyel kapcsolatba hoz bármily más idegen céget. — Az is új terv előttünk, mint rendezők előtt, hogy mi oly újítást tervezünk, mely szerint az apróbb tárgyak elárúsítására szép fiatal uri leányokat óhajtunk megnyerni; ilyesmire annál kevésbé gondolhattunk, mivel alapszabályaink értelmében ezt az újítást megtennünk nem lehet, de kiállító iparosaink sem hajlandók sem czikkeiknek eladását másra bizni,

sem csoportosan kiállítani. Bár megszokhattuk már, hogy különösen az általunk vezetett ipari mozgalmaknál folyton ellentétes hírek közöltetnek le a helyi lapokban, mégis szükségesnek tartjuk ezuttal szóvá tenni s a t. szerkesztő uraknak figyelmét felhívni, hogy olyanokat bizzanak meg az ipari hírek beszerzésével, a kik azokról híven számolnak be.

— **A „Sárospataki iparos ifjúsági önképzőkör“** november hó 23-án tartotta meg alakuló közgyűlését, melyet Neumann Péter, az ipartestület volt tevékeny elnöke, hívott egybe. Lendületes szavakban emlékezett meg a kör eddigi működéséről és sajnálkozva jelentette azt, hogy a kör megfelelő helyiség hiánya miatt kénytelen volt működését egy időre megszakítani. Utána Molnár János főbíró lelkes szavakban hívta fel ugy az iparosokat, valamint az ifjúságot az önképzőkör zászlója alá való csatlakozásra. A közgyűlés egyhangulag kimondotta, hogy az önképzőkör működését a régi alapon folytatni fogja. Ezekután megválasztotta a tisztikarát. Végül megbízott az elnökség, hogy kérvénnyel forduljon az ipartestület előljáróságához azon célból, hogy a testület új helyiségében az önképzőkörnek adjon helyet, tekintettel a kör állapotára ingyen, vagy pedig mérsékelt árért.

— **A czeplédi iparos-ifjak egyesülete** f. hó 7-én avatja fel új helyiségét nagy ünnepséggel, mely alkalommal diszközgyűlést tart. Mult hó 25-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy egy 200 koronás alapítványt tesznek s az évenként tartandó közgyűlésekkor a 100 koronán felüli készpénzüket ehhez az alaphoz csatolják a célból, hogy új egyleti helyiségüket minél előbb teljesen magukévé tethessék.

— **A budapesti (ipari) munkaközvetítő intézetnél** az e heti kimutatás szerint 5482 munkás keres foglalkozást, kik közt majdnem minden iparág képviselve van; hiányzik azonban és munkát kaphat helyben: 4 kávépörkölő, 1 galvanizáló; vidéken: 1 czimnyomó, 1 vésnök, 1 nickelező, 1 mézeskalácsos, 1 órás, 1 szücs, 2 kalapos, 34 férfi-, 5 női- és 12 magyar-szabó, 32 érfi és 8 női czipész, 12 csizmadia, 1 czipész-szabász, 1 takács, 1 gépharisnyakötő, 1 szappanos, 9 faesztergályos, 3 pipaszár- és szopóka-esztergályos, 1 sámfakészítő, 14 kádár, 1 kosárfonó. Keresnek továbbá: vasalónőket, székfonónőket, nyomdai berakónőket, könyvkötődékekben hajtogató nőket, doboz-készítő nőket, harisnyakötő nőket, férfi- és nőiruha-készítőnőket. Inasfiukat felvesznek: asztalos, bádogos, czipész, czimfestő, fényező, faesztergályos, kárpitos, czinkografus, lakatos, férfi- és női-szabómesterek, kereskedők, nyomdák és gyárak. Tanuló leányokat pedig: nyomdák, czipészek, varrodák és gyárak. Jelentkezni kell az intézetben VIII. ker., József-körút 36. sz. a.

— **Ajtó- és ablakrákák.** Konstantinápolyból arra figyelmeztetnek, hogy az ottani épület-asztalosipar fejlődését nehezítik a drága faárak és a tökéletlen famegmunkáló gépek úgy, hogy az ajtó és ablakrákák bevitelére a monarchiából ismét lehetségesnek látszik.

— **Hajlitott fabutor bevitel.** Konstantinápolyban emelkedett úgy az ottani mint a kis-ázsiai vevők céljaira, mert az olcsó, de durva szalmaszékeket kiszorítja a használatból az izléses kiállítású és tartósabb áru.

Vállalatok és árlejtések.

(Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.)

Az ungrári m. kir. államépítészeti hivatalhoz a turjaremetei m. kir. állami méntelep osztálynál eszközöndő cserépfedő, ács, föld és kőműves munkák biztosítására; előirányzat 17.973 kor. 57 fillér. Határidő: *foljó évi december 17.*

A nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatalhoz a valkány-zentai th. közút 19—20 és 21—22 km. szakaszán és a nagybecskerek-zsabyai th. közút 7—8 km. szakaszán szükséges betonáteresz építésére és az ó-bébai hid helyreállítására; előirányzat 9834 korona. Határidő: *foljó évi december 20.*

Ugyanoda az ó-szentiványi állami iskola felépítése iránt; előirányzat 25.155 kor. 35 fill. Határidő: *foljó évi december 20.*

Szilágymegye alispáni hivatalához az Ákos községben a felhasználandó községi igaz- és kézi-napszámon felül 18.327 korona 18 fillér költséggel előirányzott törvényhatósági ovoda felépítésére. Határidő: *foljó évi december 20.*

A rimaszombati m. kir. államépítészeti hivatalhoz a budapest-vác-kassai állami közúton levő 106. számú hid helyreállítására; bánatpénz 6743 korona 82 fillér. Határidő: *foljó évi december 28.*

Az állami kir. orsz. fegyintézet igazgatóságához az alkalmazott őrszemélyzet és a letartóztatott fegyenczek, valamint az intézet iparüzlete részére az 1903. évben szükségelendő bőrneműek u. m.: 300 kgr. I-a barna tehénbőr, 500 kgr. III-szor ültetett I-a talpbőr, valamint 200 kgr. talpbélés, nemkülönb az intézeti iparüzlet részére szükségelendő tehén-, talp- és bélésbőr szállításának biztosítására. Bánatpénz 5%. Határidő: *foljó évi december 9.*

A m. kir. kereskedelmi museum igazgatósága 1902. évi december hó 20-án d. e. 10 órakor a városligeti Iparcsarnokban megtartandó nyilvános szóbeli árverést hirdet kiselejtezésre szánt leltári tárgyakra. Az elárverésre kerülő tárgyak árunemek szerint a következők: könyvek és füzetek, üres dobozok, különféle vegyszeti cikkek, csiszoló korongok, levlboritékok, kiállítási

szekrények, festmények, czimtáblák, podiumok, fafüggöny, állványok, levélszekrények, vaskályha, íróasztal, czimerek, zászlók, keramit lapok és különféle vasnemű tárgyak. A tárgyak kikiáltási ára gyanánt az árujegyzékben kitüntetett árak vétetnek alapul, a tárgyak azonban a kikiáltási áron alul is eladatnak. Venni szándékozók tartoznak az árverés megkezdése előtt az árverező bizottság kezéhez 25 korona bánatpénzt letenni. Venni szándékozók 9—2 óra között naponta megtekinthetik az állandó kiállítás főfelügyelőségénél a feltételeket.

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudnivalókat, hogy azokat adandó alkalmakkor t. olvasóink értekesíthessék.)

Fagyási daganatokra és sebekre 1 rész kén-savas cizinknek 4 rész vízben való oldata a legjobb szert képezi. Az oldatot tetszés szerint megfesteni, vagy illatosítani lehet.

Fagyás ellen való orvosság. 20 gr. petroleumot 25 csepp laudanummal és 25 csepp borsmenta-olajjal keverünk és a megfagyott tagokat e keverékkel naponként bedörzsöljük.

Fagyott kezek gyógyítása. Sótalan vajjal való kengetés és ólomecetes borogatás (4 gramm ólomecset 1/2 liter vízhez) a legtöbb esetben enyhítik a fájdalmakat és elmulasztják a fagyást.

A fagyott föld felengesztelése. Hogy téli hideg időben a fagyos föld felásható legyen, felásás előtt a hórétegre égetett mészdarábokat töltünk. 10—15 óra múlva a föld annyira átmelegszik, hogy semmi nehézségbe sem kerül a föld felásása.

Országos vásárok.

Decz. 10. Erdőd, Érmihályfalva, Nyírbátor, Somos, Sz.-Csanád.

Decz. 11. Trencsén Baán, Bozsók, Göllnitzbánya, Gyalu, Nagymajtény, Pálos-Nagymező, Velkápola.

Decz. 12. Apold, Mád, Nagyapold, Pozsony, Szilágy-Cseh, Zám.

Decz. 13. Alhó, Békés-Csaba, Bözsöd, Csépa, Debreczen, Dráva-Vásárhely, Duna-Szerdahely, Józso, Kalóz, Késmárk, Körönd, Légrad, Liptó-Szent-Miklós, Mármaros-Sziget, Miske, Nedelicz, Nemesdéd, Ocsova, Raskó, Selyk, Szent Miklós (Küküllő), Trnóc, Zaránd, Zsarnócza, Légrad (Horvátország), Zimony (Horvátország).

December 14. Araó-Butyin, Földvár (Márienberg), Gnezda, Gödöllő, Királyhelmece, Mada, Várpálya, Párkány, Tamási, Vaiszló, Vásáros-Namény, Goricza (Horvátország).

Decz. 15. Borossebes, Bur-Szt-György, Bur-Szent-Miklós, Sztropió.

Decz. 16. Brád, Ghimes, Homonna, Ikervár, Nagy-Mihály, Nagy-Rócze, Ó-Radna.

Decz. 17. Szepes-Béla, Berethalom, Gyulafehérvár, Miskolcz, Parajd, Sütő, Szakolca, Szilágy-Somlyó, Nyitra-Ujlak, Zsibó.

Decz. 18. Berencs, Csenger, Mező-Örményes, Pöstyén, Temesvár.

Decz. 19. Sarkad.

Decz. 20. Alsó-Csernátton, Mezőkereszt, Silingvia, Temes-Butyin, Vári, Verebely, Vizakna, Zsolna, Kraljevác (Horvátország).

Szerkesztői üzenetek.

Néhány ipartestületi Elnöknek. Hazánk ipartestületeinek zöme, azaz túlnyomó része megrendelte A Mi Lapunkat s nem csekély azoknak száma, a melyek az előfizetési díj beküldésén kívül szellemi támogatást is ígért. Érthetetlen, hogy akadnak oly ipartestületek is, a melyek a lapot huzamos ideig megtartották s most, a midőn az előfizetési díjat kértük, azt minden megjegyzés nélkül visszaküldötték. Mai számunk oly életbevágó közleményeket tartalmaz, a melyekről kell hogy tudomást szerezzen minden ipartestület és így a nem előfizető ipartestületek elnökeinek külön boríték alatt küldjük meg lapunkat, mert akarjuk, hogy győződjenek meg mindenhol, miszerint lapunk nem haszon, hanem az iparosság igaz érdekeiért küzd.

Dr. F. J., P. B. Bpest, K. J. B. Csabán. Térsvizsgálat miatt csak jövő héten hozhatjuk be cikkeiket. Üdvözlettel.

Plesz Sándor kaptakészítő, Szeged. Kívánjuk, hogy mindig sok legyen a munkája, de azért mégis szívesen vennék igyekezték teljesítését.

Baumgarten Ferencz, Torda. A feladott cikkeknek eredménytelenül küldtük a példányokat, ha csak ott is nem úgy történt, mint másutt tapasztaltuk hogy a postás kényelméből jöttek vissza a lapok. A válaszcikk írója legtávolabb sem akarta önt gyanúsítani vagy sér-

teni, de hogy félreértések egyáltalán ne támadhassanak, készségesen engedünk tért az eszmecserének. Szívélyes üdvözlét küldi utitársra.

Tóth Kálmán ipartestületi jegyző, Debreczen. Vettük b. sorait. Elismerése reánk igen bizelgő. Becses megjegyzéseire vonatkozólag nem tartjuk kizártnak a tévedést, mert bizony nem gyorsíró fejegyzésekből merítette jelenvolt egyik szerkesztőtársunk a feldolgozást. Köszönettel fogadnók szellemi becses közreműködését. Üdvözlettel.

T. Drahos János urnak, Malc. Félévi előfizetését vettük s a lapot pontosan küldjük. Hol a hiba, nem tudjuk. Az elmaradt számokat megküldtük. Szives elnézését kérve — üdvözöljük!

Stein Lajos, Kis-Jenő. Megkaptuk, óhajának megfelelően ugyan, de egy kissé megnehezíti elszámolásunkat a bizottsággal szemben.

Bognár Péter, N.-Szt.-Miklós. Kapott-e ajánlatot valahonnan? Kérjük értesítését levelezőlapon.

Előfizetések elismerése:

Ipartestület Kis-Komárom, Ipartestület Gajdobra, Ujlaki Sámuel Orosháza, Szabó és Koncz H.-M.-Vásárhely, dr. Hirschfeld Antal Budapest, Ipartestület Öcsöd, Tamassovszky János, Módos Istvan, Gyenes Pál, Tránka Béla, Hodács István, Magyar Imre, Salay Sándor, Plesz Sándor.

Első erdélyi görléczgyár

WEINRICH FRIGYES, SZASZ-RÉGEN.

Olesó áron ajánlja gőzölt és jól kiszáritott fából tetszetős alakban, tisztán készített **görléczzeit** minden faiparosnak — Ingyen képes árjegyzéket küld. — Diófát magas áron vesz. — A gyár nagyobbítása végett egy még jó karban lévő 12 lőerejű Hoffmeister-féle gőzmotor és egy egész új injektor olesón eladó, vagy egy 25—30 lőerejű félstabil gőzgéppel elcsereleendő.

22-18-11

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NÍRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítatott 1847.

Brausweller János
Szegeden

Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műorás, főtallalója a remontoir ingaóráknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

BRAUN JÁNOS

első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete

Kárász-utca 7. → SZEGEDEN. ← Kárász-utca 7.

Ajánlja a legjobb minőségű, saját készítésű

89-13-11

FÚVÓ- és VONÓ-HANGSZEREIT

és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német bélhúrokat, vonókat stb. Dús raktárt tart mindennemű hegedűk, gordonkák, gitárok, czipiterák, nagybőgők, tamburák, cimbalmok, sipolák (clarinetok), fuvolák, okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, mindenféle rézfúvók és zenélő automatakból.

Nagy választék orrosipetűk, szemüvegek, táv- és látcsövek, szeaz-, hő- és légsúlymérők, vízmértek- és rajzeszközökben.

Egyedüli készítője a megégett rugékony acélszemüvegeknek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fűtő-anyagok

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Schlesinger Mór

tüzipa- és szén kereskedésében Szegeden Párisi-körut 35.

Telefon 146. szám.

Ajánlok szobafűtéshez legjobb minőségű Karolinbányai porosz szalon-szenet, légszesz-pirszenet és legjobb minőségű hazai petrosényi koczka-szenet. — Kereskedők és iparosok figyelmét különösen felhívom a tisztán kezelt fa-szenemre. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásért kezeskedem.

Olvassuk!

Fontos!

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdasági cikkek!

KIZÁRÓLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU
legszolidabb kivitelű kefeáruk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel
kefeárugyár nagybani raktárában
SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkilamerotesen utánvét mellett eszközöztetnek.

Eladás nagyban és kiskisnyben.

Eladás nagyban és kiskisnyben.

Árjegyzék

kivánatra

ingyen

és bérmentve.

Staffner S.

művésnök- és ruggyanta bélyegző-készítő

Szegeden,

Oroszlán- és Kárász-utcákban.

Ajánlja ár- és kivitelben versenyképes ipar-telepét az igen t. iparos-társainak, ipartestületeknek, társulatoknak, egyesületeknek, kereskedőknek és mindenkinek legmelegebben. Készít: mindennemű pecsétnyomókat, ruggyantabélyegzőket és hordó-pecsétnyomókat; monogramokat arany, ezüst vagy ércben. Zászló-szegeket a legegyszerűbbektől a legdíszesebb kivitelben, vésett vagy öntött czimtablákat, kelet-bélyegzőket, sablonokat s minden e szakba vágó egyéb cikket a legjutányosabb áron s legjobb kivitelben a lehető leggyorsabban.

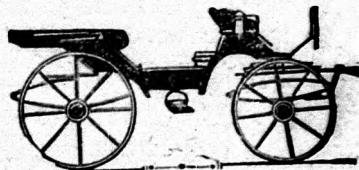
Vidéki megrendelések pontosan eszközöztetnek. 55-10 10

Az Alföld legnagyobb kocsigyártó telepe.

IFJ. HODÁCS JÁNOS

SZEGEDEN, Kistisza-utca 4. szám, Maros-utca folytatás.

Allandó nagy raktár

kész hintókból.

14-5-8

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

„Viola“-Crème

(fehér v. rózsaszinben)

használata mellett

májfoltok,

szeplők és pörsenések

néhány nap múlva eltűnnek.

Egyedüli készítője:

Gerle Jenő

gyógyszertára

a „Kigyóhoz“

Szegeden, 21-81-11

Klauzál-tér, Kiss D.-féle ház.

Országos műfestészeti, iparművészeti intézet.

Főt. papságnak biboros hercegprimás Ó Eminenciája, 67,698. sz. a. és Tolnai Festetich Tasziló gr. ur ó nagymélt. által ajánlva. Az oktatást ó nagymélt. Császka Gy. kalocsai érsek ur nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és mómárványozóktól nyertem.

Számos elismerő nyilatkozat.

!!!Pártoljuk a magyar iparművészetet!!!

Templomfestés stíl szerint. Gipszmárvány (stucco). Oltárképek, oltárépítés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, nagyítása. Toronykeresztek aranyozások.

Olajba festett életnagyságu arczkép a legszebb, legalkalmasabb és leg-tökéletesebb »jandék,

mert örök becse van és egyszersmind szobadí-z, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékul. Ezeket az arczképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem el.

Nagyság: 25x32 35x45 55x65 65x80 75x110 85x125 100x150
Árak: kor. 18 25 40 55 95 120 180

Krétarajz életnagyságban csak 8 korona.

* Hü hasonlatosságért és tartósságért kezeskedik az intézet.*

BÁTORI BLASKOVICS MIHÁLY, műfestész,
Szabadka, VII. ker., Erdő-utca 66. sz.

Pálffy Testvérek
 vasöntöde és gépgyára
 Szegeden, Kálvária-utca.

Gyárt:
Borsajtókat.
 Felvonó darut.

ELVÁLLAL:
 Gépjavitásokat, új gépek és gép-
 részek, vasöntvények készítését.
 Szij- és fogaskerekek, tengők,
 csapágyak-, gőzmalom-, téglagyár-
 és kendergyár berendezéseket.

KUNITZER JENŐ
 ortopéd és különlegességi cipész-üzlete
 SZEGEDEN, Kossuth Lajos-sugárút,
 szemben a Csikós-féle sörcsarnokkal.

Kitűnő munkámmal a legkényesebb igénye-
 ket is legjobban kielégítem. Erzékeny láb-
 nál felette nagy gondot fordítok.

Gyors, pontos, gondos és olcsó munkát
 ígérve, kérem becses rendeléseit. 60-13-9

**ELSŐ SZEGEDI
 HARISNYAKÖTŐGYÁR.**

Babós Elek
 kötszővő-gyára Szegeden.

Nagy raktár

minden e szakmába vágó cikkek-ből.

Egyedüli beszerzési forrás
 saját készítésű egész vékony
 kötött harisnyákban.

Elvállal fejeléseket, még a vékony
 szövötteket is, 25-50 krig.

KISS B. ÉS TÁRSA UTÓDAI
 SZEGED.

Női divatárú-üzlet.

FÉRFI SZABÓSÁG.

KÉSZ NŐI FELÖLTŐK.

PÁRISI UJDONSÁGOK.

25-13-11

Dús választék:

NŐI RUHA-KELMÉK,

SELYEM- és BÉLÉSÁRÚKBAN.

Bizományi raktár:

EREDETI PÁRISI MODELLEK,

NŐI KALAPOKBÓL.

Vicskó Testvérek

Kocsigyártók

Békés-Csaba, Zsidótemplom-utca.

Van szerencsénk a n. é. közönség
 figyelmét felhívni *kocsigyártó tele-
 pünkre*, hol mindenemű *ruganyos
 kocsikat, teherszállító-kocsikat*,
 valamint minden e szakma vágó munká-
 kat *gyorsan, pontosan és olcsón*
 eszközölünk. 28-5

Rápolti, Kun és Tóth

műszövék,

valódi lenárúk, finom kamuka asztal-
 neműek, jaquard-mintás és
 nyüstös-árúk s a székely házi szö-
 vött cikkek készítői

Székely-Udvarhelyen.

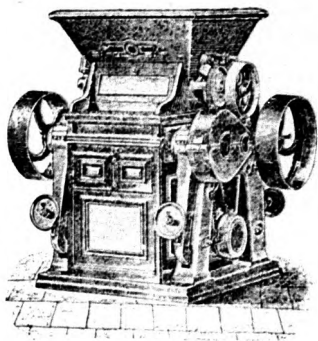
Alföldi képviselője:

BABÓS ELEK kötszővőnél
 Szegeden. 23-13-11

**ELSŐ MAGYAR
 MALOM- ÉS SZERSZÁM-GÉPGYÁR**

70-12-7

törv. bejegyzett czég

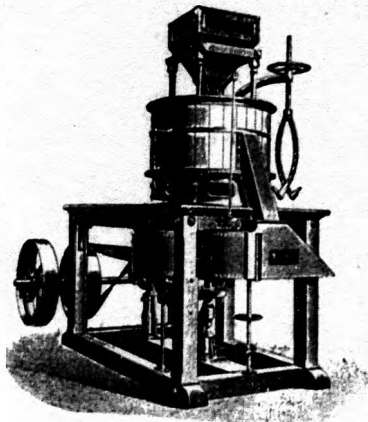

Tóth Sándor Kaposvárótt

gyárt és szállit:

teljes malom- és gyárberendezéseket,
 vas- és fém-géprészeket

minta és rajzok után.

☛ Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve. ☛

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Gyors és pontos kiszolgálás jótállással.

Nyomatott Traub B. és Társa könyv- és könyomdájában Szegeden.